

4 1/2 pages.

(4)
History of Rematei clan K34/13
and coal industry 8/13
Groot Spelonkwa.

J. Malatshi

1/5

1. Mphotokgela o ba a agile nageng ya kgoši Modyadye maburu a sešu a tla Transvaal. O ba a agile mutung o ba rego Mangwadine location la ga Modyadye Dist. Letaba. O ba a rula megoma. E be e le ngaka o ba a agele le banna ba bego ba mu thusha go rula megoma. Maina a bona ke (1) Matlakanya (2) Makgošhi (3) Mapala. Ke bona bahlanka bagwe ge ba rula sa pele ba be ba šuga matlalo a dikgomo le ga e le a dinare ba sega ba ruka meuba ye mene ba be ba ruka ka ditlali tsa dikgomo, tlali ba e ntša mokokotlong wa kgomo. Ke nama ye iswanago le mošifa ga ba di ntša ba di sega ga botse. Ga di tswele ba di fala dinama ba di beya letsatsing tsa oma, gomme ga di omele ba di sula ba ruka meuba ga ba ruka ba phula
2. letlalo ka chipe ye sese ye ba rego lemao ba tlemelela lenaka la pitlwa le moya o tswago ka gona ga ba buletsa ga ba feditse ba tlemelela dikwatanyana tsa go šwara ka tsona gomme dikwatanyana tseo ba di tlemelela ka matswanyana a ba retelego ga ba sega letlalo. Ga ba feditse meuba go i ruka ba thoma go aga matlo. Sa pele ba epa sekote ba aga ka mafika. Gomme ba dira menyakonyana ye mene ye manaka a tlemeletswego mme u bene a tlogo go lebantswago ka gona ga ba buletsa mollo. Ba aga gape Lešoto. Lešoto le lona ba le aga bjale ka matlo, lona ba aga le lenyenyane ga ba feditse ba kgobakanya dikgonye ba goletsa
3. mollo wa tuka wa re o sešu wa dira molora ba o tima ka metse ga šala magala; leina la magala a gona ba re ke dikgola gomme ga ba feditse ba ya go epa lefika le ba rego Kwetsi ba be ba le epa Nkwekgolo mo lehono ba re go Tabana Location Sebasa Dist Louis Trichardt. Gomme mudisha wa gona ke monyenkwe kgolo ga ba bupa chipe ba be ba goletsa mollo matlong ba u buletsa ka meuba monna yo mo tee a šwara ye mebedi ka matsogo otle ba gama bjale ke ge nka motho o gama kgomo. Mollo ga u tuka ba tsela mafikanyana ka gare ba tsela magala ka godimo ba go buletsa ba buletsa ba go tsela ba re go tsela mafika ba magala dikgola go isha sekoti sa matlo se tlala. Modiro o ke wa letsatsi ka moka ba ea go robala.

4/Ba tsogela.....

s

4. Ba tsogela e sa le hosasa ba rema dikwata tse di telele ba fata molora ba hwetsa mafika a bupane e le chipi ba ye ntsetsa ntle ba ye beya godimo ga lefika le legolo ba ye kगतla ka lefika le lenyane. Ya tswa direpa tse dintsi go bala. Go balwa palo ya lekana mme di kgola le mafika ga di tselwa matlong ba goletsa gape mollo lešotone wa tuka ba tsela magala a re go di kgola ba tekga meuba ba boletsa ba gama bjale ka ga nka motho o gama kgomo. Chipi ya swa ya ba ye kubedu ya tswana le mollo ba ye ntsa ka chipi ye ba ye direlego bjale ka plause ye ba rego Lemano ba ye beya lefikeng le legolo le ba rego Lebje pilo la go tiya kudu ruri motho yo a bego a ye swara ka lemano ke Makgoshe.
5. Matlakanya a ikgatla ka lefika la go lekana le komeke le a kgona go gole kuka a kगतla godimo ga chipe. Mphotokgela a šupa ka chipe ye sese a re betha mo betha mo ga chipi ye fodile ba ye bushetsa mollong ba buletsa ke meuba mapala le makgoshi go isha barula mohoma. Mogoma ke wona mudiro wa Mphotokgela ga ba diile ba direle megoma ya lesome u ba a ba fa ye mebedi motho ye mebedi motho. Ena a shala le ye mene. Lebaka leo megoma e be e rekwa ka theko ye telele. Megoma ya lesome ye be ye reka kgomo. Lekgolo la megoma le tsiya mosadi. Go keke gwa tšaga mapono a ba rego Maswatsi a lwa le dichaba tsa Nord Transvaal ba aga metlatla kgaufi le mangwading. Ngaka Mphotokgela le Makgoshe
6. le Mapala ba chaba le Matlakanya ba kgoduga boshu. Mphotokgela le Makgoshe le Mapala ba tla xga Rapatelo ba aga mutung o ba rego Marapye mo lehono go agelwego Sitishe se ba rego Groot Spelonken. Lebaka leo go be go busha kgoši Lepai. Matlakanya a rogana nabo e aya ga Mamaila a aga mutune o ba rego musepe. Motho yo a ntaudishetsa go a tsibe leina la pulase ga Mamaila Dist Letaba. Gomme gae Marapye a ka a lesa modiro wa gagwe wa go rula megoma le bona bahlanka ba bego ba mu thusha, Matlakanya u ba a tla Marapye a ba thusha modiro wa go rula ba gele matlo le lešoto ba ishapele ka modiro wa go rula megoma lebaka leo kgoši Lepai u ba agele mutlobone pulaseng ye ba rego Dassehoek.
7. Dassehoek Groot Spelonken Dist Pietersburg. Ngaka Mphotokgela o ba isha sebego kgoshing ka ngwaga o ba a isha megoma ye /mebedi.....

s

mebedi. Mafika a ba rego kwetsi ba be ba a rwala Nkwekgolo mo ba rego Tabana Location lehono. Mothelo wa muso ba thela Sebasa Dist Louis Trichardt. Ngaka Mphotokgela i be e le muthushi yo mogolo wa sechaba sa babirwa ba Ramaite. Lebaka leo ba be ba reka megoma go ngaka Mphotokgela le go mokgomana Makgwarela. Lebaka la ga go busha kgoshi Letsoku Ragwe Lepai batho ba be ba reka megoma gole ba be ba i reka palaburwa le tswetla. Ga ba ya Palaburwa ke leyeto la matsatsi a mabedi le sirepa ga ba ya Tswehla ke leeto la letsatsi le serepanyana. Ngaka Mphotokgela o ba a kumele a kumishetswe ke megoma o ba a ina le dikgomo le dinku le dipudi. le basadi ba bane (4).

8. Leina la mosadi wa pele ke (1) Masoku ragwe ke Matlakanya (2) Mamotlachima ragwe ke Maokole (3) Mankwana ragwe ke Mookole (4) Mamphou ragwe ke Matlakanya. Modiro wa masuku e be e le go bupa dipitša o ba a bupa ka mabu a ba rego Letsupa u ba a a epa a thapitša ka metsi ga mabu a thapile a ngwatha a a beya godimo ga lefeka la sekoti le a le kgobelego sekote a kgotlamabu a le tsopa ga letsupa le buleta u bupa pitsa ga a thoma go bupa pitsa o kgoloka letsupa ya ba sekgolo kwane. Gomme a le kgoba ka gare a biyele letsopa la go kgolokwa godimo ga lefika la lwala le lebotsi a kgoba letsopa ka gare a ye bupa ka seyatla.
9. Ga ye direle sekote u ye fala ka legape la muri o ba rego thema muri o wa naba wa ba le dikenywa tsa mapate u fala ka lepate ye phumalwe go shiwa legape le le ga le getla le getla ke pofolonyana ya dinokene tse di kgolo. Ga pitsa ye omelenyana o ye retela ka lefikanyana le nkgolo kwane le le botsi go retela ke go kgolo ke tsa gadi omele o di kgobakantsetsa dikgonye a di tlopele ga botse a goletsa mollo wa tuka tša swa tsa kubile ke moka ke dipitsa di fedile di apiya magobe dinama. Le lehono mono ba apiya ka tsona. Masuku a ba a seya le meuba a rekisa dipitsa tse a di bupago ka letsopa. Menna wa gwe le yena arekesha megoma. Masuku u rutishitse le Mankwana le Mamotlachima mutsine wa ngaka Mphotokgela. Go be go rekeshwa megoma le dipetsa taba tsa dipitsa di laudishwa ke mosadi mogolo Mamphou mogatša

/Mphotokgela.....

s

Mphotokgela wa Mphato wa Matladi o agela Vaalwater Dist Letaba.

10. Mphato wa wa ngaka Mphotokgela ke le Latlwa le Matlakanya ke lelatlwa le Makgoshe ke lelatlwa. Mapala ke wa madinxwana a pele irele ga kgoshi Lepai a huele go busha morwa wa gwe kgoshi Mashilo maburu a fitla Transvaal. Kgoshi Mashilo Rapatelo le Kgoshi ya Batlokoa Machaka le Ramokgopa ba chabela Matshabye Tswetla le bathonyana ba bona ba bangwe. Ke ga m maburu a shala a tswenya Mphotokgela le batho ba motsi wa gwe ba be ba ba tswenya ka go ba rutlela dikwata tse ba bego ba agaleditse malapa maburu ba re go bona mute kgoduga le ye Matshabje. Mute kguduga le ye Matshabje ke ga Mphotokgela le bahlankana ba gagwe ba
11. chaba ba aga kgaufi ga moedi o ba rego Dipirene pulaseng ye ba rego Kogelfontein No. 34 Groot Spelonken Dist Pietersburg le gona o ba a rula megoma. Bahlanka ba bangwe ba tla go mu thusha ka gore o ba a tsufetsi. Maina a bahlanka bago ke Nphatladika le Lephatsi le bona ba mu thusha go rula megoma. Ngaka Mphotokgela e be e le ngaka ke modiro wa bobedi wa Mphotokgela ba bangwe bahlanka ba be ba epa medi ya meri ba ye kgotla ba ye shela ga ye omele ba dira boupe ba tsela ka gare ga dithebele. Dithebele ke matlalo a dipofolo tse dinyenyane. Maina a tsona ke (1) Matswe (2) Sesete (3) Mankobo (4) Nakedi le tse dingwe. Ngaka Mphotokgela o kele a fofala faela le ga a fofetse bahlanka bagwe ba be ba se ya lese modiro wa go setla ditlare. Modiro o o
12. elego wa fokola ke wa go rula ka gore Maburu a be a shetse ba bashweu ba tlomele mabenkele batho ba sesa tla ka bontsi go reka megoma ya ngaka Mphotokgela. Go yile gwa shala ba go tla go alafiwa feela. Mphotokgela ga a shetse a fitlelwa ke lehu. Morwa wa gagwe yo ba bego ba re Mathume a mo kgudusha a mo yesha kgaufe ga noka ye ba rego Moshukudutsi ga Modyadye Bravid Farm a se tsibe leina la pulase ya gona Dist ya gona ke Letaba Dist. O huele gona ka 1905 le basadi ba bararo ba Mphotokgela le bana ba bona ba huele. Morwa Mathome yo ba rego Mutsiri ke yena a
13. shetsego le lefa la kuku wagwe o na le koloye le dikgomo. Marphou

/le yena.....

s

le yena bana bagwe ba huele. Maina a bona ke Nakampe le Mayoyo le Machete go shetse Jack Kgashang feela ragwe Jack Kgashane ke wa Mphuto wa dihaga o mu ratile bongaka mutsire setlogolo sa Mphotokgela o agele sefufutsi sa Modyadye pulaseng ya muso Letaba Dist Mpatladika u huele pulaseng ye ba rego Brankhurstfontein Groot Spelonken Dist Pietersburg. Lepatsi o huele Dipereeng pulaseng ye ba rego Kogelfontein No. 34. Matlakanya o huele musipe ga Mamalla Dist Letaba. Makgoshe o huele Bronkhurstfontein. Mapala o huele Dipereeng Kogelfontein No. 34 Groot Spelonken Dist Pietersburg. Taba tse di laudishwa ke morwa Mpatladika yo ba rego Ramatau wa Mphato wa Mathula Mphatladika ke murathu wa Mphotokgela ba bina tau.

14. Matlakanya o bina Bokgalaka o bina naga ya Bokgalala le Mapala o bina Bokgalaka. Lepatsi o bina Tau ya senyolo Mphotokgela le Mpatladika ke ditau tsa Matshete. Ramatau Ramatau morwa Mpatladika o agele Bronkhurstfontein Groot Spelonken Dist Pietersburg. Morwa e Lephatsi ke Mashilo o begelwe Bronkhurstfontein le yena ke ngaka. Mphato wagwe ke Lerutla o agele Dipereeng Kogelfontein.

ENDS.